

kommelse med jordegaren icke träffas om afgälden därför, så hänskjutes frågan till bedömande af tre godemän, hvilka skola bestämma dels hvar väglagningsämne skall tagas och dels afgälden därför.

Dessa godemän väljas sålunda, att jordegaren väljer en, väghållningsskyldige välja en och vägstyrelsen väljer en, om någon part icke inom fjorton dagar efter tillsägelse väljer god man, så skall kronofogden i orten välja god man i den tredskandes ställe; godemännen åtnjuta ersättning för resor och tid, såsom för nämndemän är stadgadt.

Godemännens beslut gäller minst i tio år, eller tills ny vägdelning afslutats före den tiden.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 25 januari 1897.

Magnus Andersson

från Kronobergs län.

N:o 59.

Af herr **J. Eliasson**, om *afsättning af medel till afbetalning å 1887 års statslån.*

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof innehåller förslag om att såsom tillgång vid förevarande statsreglering må beräknas och användas öfverskottet å statsregleringarna för föregående år med 14,229,000 kronor och dessutom att för statsverkets behof må till utbetalning vid den tid år 1898, som af Riksdagen bestämmes, af riksbankens vinst för år 1896 anvisas den hufvudsakligaste delen eller 2,790,000 kronor.

Det kan gerna icke förnekas, att ett öfverskott å statsregleringarne för föregående år till så stort belopp som det angifna är en glädjande företeelse, och man kan med fullt fog säga derom, att sådant förhållande är sällsynt; men detta oaktadt kan man hysa betänkligheter vid att under endast ett af nästföljande år använda hela detta öfverskott till löpande utgifter.

Visserligen har det varit vanligt, att alla beräkneliga tillgångar blifvit disponerade under ett följande år för både nödiga och mången gång inbillade behof; men man har ock sett följderna deraf. Statsutgifterna, som enligt af 1887 års Riksdag upprättade riksstat utgjorde 84,697,000 kronor, beräknas i kongl. propositionen till denna Riksdag att utgöra 119,276,000 kronor, eller en ökning således under tio år af 34,579,000 kronor. Statens skulder hafva äfven under samma tid förökad sig betydligt och kräfva från statsverket mycket större belopp i ränta och amortering än hvad förut varit fallet. Som en bjudande nödvändighet förefaller det mig under sådana förhållanden att icke bortse från de följder, som en för hastigt ökad budget medför för framtiden. Det tillhör Riksdagen, så är min uppfattning, att när det är fråga om nya utgifter icke underlåta att tänka på den tid, som kommer, och att äfven den har sina behof utan att nödgas svara för nutidens. Komma hvilka tider som helst, så äro utgifter och kostnader för inbillade behof icke till nytta, utan tvärt om. Inträffa dåliga tidsförhållanden, såsom missväxt för jordbrukare eller nedsättning å verldsmarknaden för de varor, som från landet kunna exporteras, så medför sådant statsinkomsternas minskning. Detta gifver anledning till tvångsbevillning eller ökad skuldsättning eller kanske begge delarne. Försigtighet är af nöden för den enskilde, och det borde äfven vara så för staten. Att landets fleste skattdragande fordra det, derpå kan man vara säker.

Många äro de inom landet, som vid underrättelsen om ifrågasättandet af statsutgifternas höjning under två år från 100,534,000 till 119,276,000 kronor uttalat bekymmer vid tanken på hvart detta bär, och äfven man och man emellan vid riksdagen har det försports missbelåtenhet härutinnan.

Att försök skola göras för att få de föreslagna statsutgifterna nedsatta, derom råder icke något tvifvel; men mången framkastar dervid en invändning, som lyder: hvartill skola då de disponibla öfverskotten användas?

Det kan icke falla mig in att gå statsutskottet och Riksdagen i förväg och föreslå de besparingar, som kunna göras; men det torde dock tillåtas mig att uttala en enskild tanke om möjligen blifvande öfverskotts användande på ett fäderneslandets framtid gagnande sätt.

Om man ser på den enskilde, som handlar hvad man kallar omtänksamt, utan att dock hafva en otidig omsorg för framtiden, huru ställer han

sig de år hans inkomster öfverstiga utgifterna? Sällan får man höra, att denne slösar bort hela sitt öfverskott för mera inbillade än verkliga behof, och är han skuldsatt, gå hans bemödanden i den rigtning att göra afbetalning å denna sin skuld hellre än att använda besparingarne för improduktiva ändamål. Många äro ock de, som af våra dagars kroppsarbetare fordra besparingar för ålderdomen, och förnekas kan ej, att det lyckligtvis gifves många sådana, som för framtiden gjort betydliga insättningar i sparbänkerna. Efter min tanke borde statsmagtarna föregå med goda exempel; men hittills kan man våga säga, att dessa merendels gått i motsatt rigtning. Det förefaller mig därför, att tiden är inne för att försöka ett ombyte och icke lemna obeaktadt ett pröfvadt sätt af den sansade enskilde att komma i en oberoende ställning.

Senast utlemnade kapitalkonto till rikshufvudboken visar, att statens skulder vid 1895 års slut utgjorde 287,505,966 kronor 67 öre i fonderade statslån och deras amorteringsfond. Här finnes, efter min tanke, ett tillfälle att använda öfverskott. Skulden har visserligen uppkommit genom jernvägsbyggnader, men det måste medgifvas, att den bestämda årliga amorteringen icke betäcket af inkomsterna från jernvägarne. Statskassan måste tillskjuta ansenliga belopp, och att dessa komma att mer och mer ökas i samma mån som flera jernvägar tillkomma, det synes mig vara fullständigt ådagalagdt. Den differens, som förut funnits, skall dessutom betydligen höjas, i fall missgynnande konjunkturen inträffa. Vore det icke då välbetänkt att i den goda dagen vidtaga någon åtgärd för att minska plågorna under den onda.

Det har sagts mig, att planen för statsskuldens betalande är bestämd och att icke det icke går an att ändra den. För min del har jag trott mig finna, att åtminstone obligationerna å 1887 års lån, utfärdade endast i svenskt mynt, kunna af riksgäldskontoret sex månader efter uppsägning infrias.

På nu anförda omständigheter har jag för min del icke kunnat neka mig fästa afseende, då jag betraktat frågan, och har dervid kommit till den öfvertygelse, som jag nu sökt att uttala. Det är ock med anledning häraf som jag tillåter mig föreslå, det Riksdagen beslutar,

att af det öfverskott, som under år 1898 uppstår å beräknade statsinkomster, ett belopp af högst fem millioner kronor öfverlemnas till riksgäldskontoret för att användas till afbetalning å 1887 års lån.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1897.

Jan Eliasson.